

Expunere de motive

Performanțele sistemului politic depind, în bună măsură, de modul în care partidele își selectează candidații la diferitele funcții, de maniera în care interesele economice se manifestă în spațiul politicii, de capacitatea societății de a interoga eficient și de a comunica permanent cu clasa politică.

În ultimii ani, în mediile politice din România s-au purtat o serie de dezbateri cu privire la schimbările ce ar trebui operate în procedurile prin care cetățenii își aleg reprezentanții în Parlament. O serie de probleme ce țin de organizarea și administrarea procesului electoral au fost, de asemenea, luate în discuție. Aceste dezbateri au fost inițiate, de multe ori, de organizații și structuri ale societății civile, lucru normal pentru cine acceptă faptul că dreptul de a stabili cum ar trebui să se facă alegerea trebuie să aparțină, în primul rând, celor care aleg.

Pe scurt, subiectele aflate în discuție și problematica aferentă fiecăruia dintre ele ar putea fi sintetizate după cum urmează.

- I. Sistemul electoral pe baza căruia se desfășoară alegerile parlamentare și care are o deosebită importanță în determinarea multor aspecte ale vieții politice și sociale, nu este de natură a contribui la îmbunătățirea stării de lucruri. Acest sistem asigură, o relație proporțională între reprezentarea parlamentară a partidelor și alianțelor politice și suportul electoral al acestora. În același timp însă, acest sistem implică o responsabilitate redusă a senatorilor și deputaților în fața alegătorilor lor și, totodată, o implicare minimă a alegătorilor în selecția celor care ajung să fie aleși în Parlament. Sistemul electoral cu scrutin de listă favorizează clientelismul politic și contribuie la consolidarea poziției liderului în cadrul partidului său, fără ca aceasta să aibă drept consecință fortificarea partidului respectiv la nivelul organizațiilor sale.
- II. Fiecare scrutin general organizat în România, dar și alegerile parțiale anticipate, au scos la iveală o multitudine de deficiențe în organizare, datorate în principal caracterului ad-hoc al organismelor electorale. Iniințarea Biroului Electoral Central cu mai puțin de două luni înainte de data alegerilor și funcționarea acestuia doar până la stabilirea rezultatelor și rezolvarea contestațiilor, în condițiile în care nu există nici o altă structură cu atribuțiuni în domeniul electoral cu caracter permanent, grevează, în mod inevitabil, asupra desfășurării procesului electoral. Judecătorii care sunt desemnați pentru a face parte din birourile electorale și care, fiind de fiecare dată alții, sunt lipsiți de experiență în domeniu, trebuie să rezolve, într-un timp foarte scurt, o sumedenie de probleme. Lipsa progreselor care, în mod normal, ar trebui să apară de la un an electoral la altul, este explicabilă prin lipsa de continuitate în activitate a persoanelor cooptate în structurile care se ocupă de organizarea și gestionarea procesului electoral, lipsă care duce la imposibilitatea de a se acumula și fructifica experiență.
- III. Un alt capitol din desfășurarea alegerilor în România, în privința căruia există încă mari probleme, îl constituie componența și activitatea birourilor electorale ale secțiilor de votare. Legea prevede că președinții și vicepreședinții acestor birouri să fie, de regulă, juriști, iar dacă acest lucru nu este posibil, pentru aceste posturi să fie cooptate persoane având "o bună reputație în comunitate". Datorită volumului imens de muncă pe care îl presupune activitatea de membru al unui birou de secție de votare, dar și din cauza onorariului foarte scăzut acordat pentru această activitate, numărul de juriști care acceptă să participe în alegeri ca președinți sau vicepreședinți de birouri electorale de secții de votare este foarte mic. De aceea, la fiecare scrutin, s-au înregistrat nenumărate cazuri în care președinți și vicepreședinți de secții de votare au rezolvat anumite situații, fie numai în urma consultării birourilor electoral de circumscripție, fie prin soluții adoptate la limita legii sau chiar dincolo de aceasta.

Volumul foarte mare de muncă pe care îl presupune activitatea în birourile electorale ale secțiilor de votare coroborat cu faptul că alegerile se desfășoară duminica între orele 06:00

și 21:00, face ca una dintre cele mai importante etape ale acestei activități să se desfășoare în condiții de oboseală accentuată a membrilor acestor birouri, ceea ce, în mod inevitabil, grevează asupra calității și chiar corectitudinii muncii lor.

Până în prezent, dezbaterile purtate pe marginea subiectelor enumerate mai sus nu au dus la promovarea unei inițiative legislative care să reglementeze organizarea și desfășurarea alegerilor, chiar dacă multe partide politice s-au exprimat în favoarea modificării actualului sistem electoral.

Trebuie menționat, că o serie de modificări apărute de-a lungul timpului în legea alegerilor locale și în legea cu privire la alegerea Senatului și Camerei Deputaților, cele mai multe ca urmare a unor ordonanțe de urgență emise de Guvern în preajma alegerilor, au dus la apariția unor neconcordanțe între cele două acte normative.

Prin proiectul de față propunem, modificări importante în ceea ce privește tipul de scrutin pentru alegerile parlamentare, modificări privind organizarea și desfășurarea alegerilor prin înființarea unui organism electoral permanent. Dincolo de aceste modificări însă, prin acest demers, propunem înlocuirea tuturor actelor normative care reglementează diferitele aspecte ce țin de organizarea și desfășurarea alegerilor în România cu o singură lege care se referă la toate aceste aspecte și care urmează să poarte numele de "Cod Electoral".

Un act normativ unic pentru alegerile locale, alegerile parlamentare și cele prezidențiale va contribui, în primul rând, la uniformitatea și coerența reglementărilor cu privire la organizarea și desfășurarea alegerilor în România, indiferent de tipurile de alegeri. Adoptarea Codului Electoral ar duce la înlăturarea neconcordanțelor existente în acest moment între prevederile legale referitoare la diferitele tipuri de alegeri, prevederi care ar trebui să fie aceleași, eliminând, totodată, posibilitatea apariției în viitor a unor astfel de neconcordanțe.

Legea este structurată pe următoarele principale componente:

- principiile generale cu privire la organizarea și desfășurarea alegerilor în România, inclusiv modalitățile de scrutin folosite pentru alegerea consiliilor locale, a primarilor, a consiliilor județene, a Camerei Deputaților și a Senatului cât și pentru alegerea Președintelui;
- organizarea alegerilor, inclusiv structura, modul de înființare și activitatea organismelor electorale, atât a celor permanente, cât și a celor constituite pentru fiecare tip de scrutin;
- campania electorală și desfășurarea alegerilor;
- numărătoarea voturilor și constatarea rezultatelor, în cazul fiecărui tip de scrutin;
- contravențiile și sancțiunile

Conținutul acestor componente este prezentat, pe scurt, în cele ce urmează.

1. Principii generale cu privire la organizarea și desfășurarea alegerilor din România

- a) Sub acest titlu sunt grupate, o serie de principii general valabile pentru toate tipurile de scrutin organizate în România, prevăzute deja fie în Constituția României, fie în cele două legi – cea a alegerilor locale și cea a alegerilor legislative, aflate în vigoare în momentul de față, principii cum ar fi cele legate de universalitatea, egalitatea, caracterul direct, caracterul secret și liber al votului. Propunerea noastră include și explicarea, acestor principii.
- b) Tot la acest punct sunt descrise tipurile de scrutin folosite în alegerile locale și în cele parlamentare. Conform prevederilor acestui cod, consiliile locale, consiliile județene,

Consiliul General al municipiului București, ar urma să fie alese, ca și până în prezent, prin scrutin de listă.

În privința primarilor ar rămâne ca aceștia să fie aleși, ca și până acum prin vot direct.

Deputații și senatorii ar urma să fie aleși prin scrutin uninominal bazat pe un "sistem proporțional cu selecție personalizată". Aproximativ jumătate din mandate ar urma să fie câștigate în mod direct, la nivelul unor colegii uninominale, în urma votului alegătorilor din respectivele colegii, de către candidații care obțin cel mai mare număr de voturi. Celelalte mandate ar urma să fie repartizate la nivelul circumscripției electorale (care reprezintă una dintre cele 8 regiuni de dezvoltare stabilite în cadrul Strategiei Naționale de Dezvoltare), în favoarea unor candidații care nu câștigă alegerile în colegiile uninominale în care candidează, dar obțin scorurile cele mai bune ale candidaților partidului respectiv. Principiul după care se face acest lucru este cel al asigurării, în cazul fiecărui partid politic în parte, a unei relații proporționale între suportul electoral de care se bucură la nivelul circumscripției și numărul de mandate care îi revin, în total, la nivelul circumscripției electorale respective (mandate câștigate la nivelul colegiilor uninominale + mandate obținute la nivelul circumscripției).

- c) Trebuie menționat faptul că în prezenta propunere legislativă este prevăzută creșterea normei de reprezentare pentru deputați, de la un deputat la 70.000 de locuitori, la un deputat la 90.000 de locuitori, iar pentru senatori de la 160.000 la 190.000, fapt ce duce la reducerea semnificativă a numărului de membri ai ambelor Camere: aproximativ 240 pentru Camera Deputaților și 116 pentru Senat.
- d) Actorii alegerilor sunt considerați a fi, conform acestei propuneri, partidele politice, alianțele politice, alianțele electorale, organizațiile minorităților naționale și candidații independenți.

Este de menționat faptul că propunerea de Cod electoral menține facilitățile de care se bucură organizațiile minorităților naționale pentru a accede în Parlament.

- e) În textul legii se definește perioada electorală în cadrul căreia este cuprinsă și campania electorală, înființarea majorității birourilor electorale având loc în perioada electorală dar înainte de începerea campaniei electorale.
- f) O altă noutate pe care Codul electoral o introduce, în comparație cu legislația în vigoare la momentul actual, se referă la ziua în care are loc votarea, pentru orice tip de alegere, zi care nu ar mai fi duminica, ci sâmbăta, intervalul de timp în care se votează urmând a fi 07:00 – 19:00. În acest mod, volumul imens de muncă la care au fost supuși, în alegerile de până acum, membrii birourilor electorale, în mod nejustificat, va fi diminuat, iar persoanele care activează în aceste birouri nu vor mai fi nevoite să își reia activitățile profesionale imediat după ce vor fi petrecut în secțiile de votare mai bine de 24 de ore. Este de presupus că, în acest mod, mai multe persoane cu pregătirea necesară își vor arăta disponibilitatea de a activa ca membri ai birourilor electorale, în special cele ale secțiilor de votare. Acest lucru, coroborat cu faptul că membrii birourilor electorale ale secțiilor de votare vor demara activitatea de numărare a voturilor după mai puține ore de stat în seșiile respective, deci fiind mai puțin oboseți, va face ca această activitate să fie una mai eficientă, iar rezultatele ei să nu fie viciate.

2. Organizarea alegerilor

În ceea ce privește acest capitol, cea mai importantă noutate adusă de prezentul proiect o constituie înființarea Autorității Electorale Permanente, lucru care ar duce, fără îndoială, la rezolvarea sau cel puțin diminuarea problemelor legate de organizarea și desfășurarea alegerilor, probleme menționate mai sus. Autoritatea Electorală Permanentă ar urma să fie constituită dintr-un număr de 5 experți în probleme ce țin de organizarea și desfășurarea

proceselor electorale, unul dintre ei fiind numit de către Președintele României, 2 de către Senat și 2 de către Camera Deputaților.

3. Campania electorală și desfășurarea alegerilor

Prevederile referitoare la campania electorală și desfășurarea alegerilor sunt, în cea mai mare parte a lor, aceleași pentru toate tipurile de alegeri și au la bază textele de lege aflate în vigoare în acest moment. Se reglementează unitar problema observatorilor în alegeri și desfășurarea alegerilor și atribuțiile birourilor electorale cu ocazia diferitelor scrutinuri.

O noutate pe care adoptarea Codului electoral ar aduce-o ar consta în posibilitatea ca cetățenii români, care în ziua votului se află în străinătate, indiferent dacă au domiciliul în țară sau în străinătate să își exercite dreptul de vot, pentru alegerile parlamentare și / sau prezidențiale prin corespondență.

4. Numărătoarea voturilor și constatarea rezultatelor

Aspectele tehnice ce țin de numărătoarea voturilor în secțiile de votare sunt reglementate, pentru toate tipurile de alegeri, în mod unitar. În ceea ce privește toate operațiunile necesare pentru constatarea rezultatelor, acestea sunt stabilite în mod specific pentru fiecare tip de alegere în parte, astfel încât să fie aplicate în practică principiile stabilite la Titlul I cu privire la modul în care sunt aleși membrii consiliilor locale, consiliilor județene, primarii, membrii Camerei Deputaților, cei ai Senatului, precum și modul în care este ales Președintele României.

Considerând că adoptarea unui **Cod Electoral** care să reunească întreaga legislație electorală și care să aibă structura prezentată mai sus, reprezintă un pas important în reforma sistemului politic românesc, vă înaintăm propunerea legislativă alăturată, cu rugămintea de a fi supusă dezbaterii în vederea adoptării.

Senator PNL,
Pual Păcuraru